

Пропозиції
до проекту Закону України «Про внесення змін до
Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо
встановлення цільових показників діяльності керівників наукових
установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності
наукових установ»
*(реєстр. № 10424 від 22.01.2024 р.)**

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці, є запровадження цільових показників діяльності керівників наукових установ, запровадження обов'язкового розроблення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ з метою оцінки ефективності їх роботи і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Проектом закону пропонується: визначити поняття «стратегічний план розвитку наукової установи», темпоральні чинники, порядок розробки, схвалення, реалізації, моніторингу виконання стратегічного плану наукової установи і розробленого на його основі оперативного плану наукової установи; врегулювати зв'язок виконання стратегічного та оперативного плану з положеннями контракту керівника державної наукової установи; визначити порядок подання щорічного звіту керівника наукової установи; обмежити термін перебування на керівних посадах 10 роками; врегулювати порядок призначення керівника державної наукової установи під час дії воєнного стану тощо.

Підтримуючи ідеї удосконалення законодавства про наукову та науково-технічну діяльність, вважаємо за доцільне висловити таке.

1. Трансформаційні зміни як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищах вимагають від керівника пошуку нових напрямів розвитку наукової установи. За таких умов стратегічне планування виступає єдиним можливим способом прогнозування майбутніх організаційних змін, досягнення пріоритетних цілей діяльності наукової установи та формування перспективних напрямів розвитку наукової установи. Слід зазначити, що стратегічне планування є ефективним й адекватним тоді, коли воно здійснюється на засадах відповідної технології стратегічного планування – сукупності знань, відомостей про послідовність окремих операцій у процесі реалізації стратегічного планування, регулювання механізму взаємодії підрозділів установи, функціональних органів і планових служб при складанні стратегічних планів тощо¹.

З огляду на зазначене, ідея щодо розробки претендентом на посаду керівника державної наукової установи проекту стратегічного плану розвитку наукової установи на період його прогнозованого перебування на посаді є дискусійною з точки зору гарантій дотримання принципу рівності всіх

¹ Технології стратегічного планування діяльності підприємств України в умовах нестабільності розвитку економіки. С. Ю. Кулакова. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4952>

кандидатів, зокрема у частині доступу до інформації, необхідної для розробки реалістичного проекту стратегічного плану розвитку наукової установи.

2. З урахуванням мети законопроекту щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ, законопроектом пропонується внесення змін до статті 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», якими визначається поняття «стратегічний план розвитку наукової установи». Однак щодо застосовного у проекті терміну «оперативний (річний) план діяльності наукової установи», його визначення не надається. З врахуванням мети законопроекту щодо встановлення зв'язку цих планів із контрактом керівника наукової установи, визначення поняття «оперативний (річний) план діяльності наукової установи» є необхідним.

3. Пункт п'ятий частини 10 статті 7 у редакції проекту передбачає порядок розгляду та погодження органом управління стратегічного плану розвитку наукової установи. Вбачається, що державна наукова установа повинна врахувати зауваження та пропозиції органу управління до стратегічного плану розвитку наукової установи у строк не більше трьох робочих днів і повторно подати план на розгляд до органу управління. На нашу думку, варто збільшити темпоральні критерії щодо врахування зауважень та пропозицій органу управління, наприклад, до п'яти робочих днів. Окрім того, поза увагою залишилося питання визначення процедури затвердження науковою установою зауважень та пропозицій органу управління.

4. Вбачається за доцільне уточнити, які саме заходи зобов'язаний здійснити власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган для того, щоб керівника наукової установи було призначено не пізніше, ніж через один рік з дня, коли така посада стала вакантною. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначає порядок та умови проведення конкурсу і виборів на заміщення посади керівника державної наукової установи, а також повноваження власника (власників) або уповноваженого ним (ними) органу щодо своєчасної організації та проведення відповідної процедури.

5. Дискусійними є окремі пропозиції Розділу II Прикінцеві положення законопроекту з точки зору дотримання вимог юридичної техніки. Відповідно до пункту 1 «Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через три місяці з дня набрання ним чинності».

Положеннями абзацу другого пункту 4 Прикінцевих положень передбачається, що «органи управління на основі поданих стратегічних планів наукових установ повинні у тримісячний строк з моменту набрання чинності цим Законом переукласти (оновити) контракти з керівниками наукових установ, що перебувають у їх сфері управління, встановивши їм відповідні показники результативності». Водночас абзацом шістнадцятим частини десятої статті 7 у редакції проекту встановлюється, що «перелік обов'язкових цільових показників розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, та затверджується Кабінетом Міністрів України», а обов'язкові

цільові показники мають бути розроблені у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом. З огляду на викладене, потребує доопрацювання, запропонований механізм реалізації цих положень законопроекту.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*